

Logopedie jako vědní obor

Logopedie jako vědní obor

- vědní obor **interdisciplinárního** charakteru, jehož předmětem jsou:
 - zákonitosti vzniku,
 - eliminování
 - a prevencenarušené komunikační schopnosti

Logopedie jako vědní obor

- věda zkoumající narušenou komunikační schopnost (NKS) z hlediska jejích:
 - příčin,
 - projevů,
 - následků,
 - možností diagnostiky,
 - terapie
 - i prevence.
- předmětem zájmu je narušená komunikační schopnost u osob **všech věkových kategorií**

Interdisciplinární obor

- medicína – pediatrie, foniatry, ORL, stomatologie, plastická chirurgie, ortodoncie, neurologie, neurochirurgie, psychiatrie
- psychologie
- lingvistika

Interdisciplinární obor

- neurolingvistika, psycholingvistika
- genetika

- informatika, právní vědy

- obecná pedagogika

- ostatní obory speciální pedagogiky – proč?

Komunikace a komunikační schopnost

Komunikace

- z lat. *communicatio*
- obecně lidská schopnost užívat výrazové prostředky k vytváření, udržování a pěstování mezilidských vztahů
- komunikace výrazně ovlivňuje rozvoj osobnosti – jak?

Interakce

- vzájemné oboustranné **ovlivňování** mezi 2 nebo více systémy
- **přenos informací**, které jsou prostředkem ovlivňování subjektů na komunikaci se podílejících

Komunikační kanál

- **proces výměny informací je tvořen těmito prvky, které se vzájemně ovlivňují:**

1. komunikátor
2. komunikant
3. komuniké
4. komunikační kanál

Fáze mezilidské komunikace

1. ideová geneze
2. zakódování
3. přenos
4. příjem
5. dekodování
6. akce
7. recepce a percepce

Sociální komunikace

Sociální komunikace – tři skupiny kanálů:

- verbální komunikace
- neverbální komunikace
- komunikace činy

Prostředky neverbální komunikace

- dorozumívací prostředky **neslovní podstaty**

proxemika

- teritorium vlastní člověku
- velikost osobní zóny je kulturně podmíněná

prostor	vzdálenost
intimní pr.	15 až 45 cm
osobní pr.	46 až 1,2 m
společenský pr.	1,2 až 3,6 m
veřejný pr.	více než 3,6 m

Prostředky neverbální komunikace

- **gestika**
 - dlaně
 - ruce a paže
- **mimika**
- **posturika**
- **haptika**
- **celkový vzhled**
- **zrakový kontakt**

Verbální komunikace

- komunikace prostřednictvím **artikulovaných zvukových řetězců**
- řeč – specificky lidská schopnost

Vnitřní a zevní řeč

- **vnitřní**

- chápání, uchovávání a vyjadřování myšlenek pomocí slov

- **zevní**

- mluvená, mluva – schopnost člověka užívat výrazových prostředků vytvářených mluvidly

Řeč vs. jazyk

- řeč – individuální výkon

- jazyk – společenský proces

Komunikační schopnost

- individuální schopnost používat jazyk jako **system** při promluvě

Narušená komunikační schopnost (NKS)

Definice prof. V. Lechty:

„Komunikační schopnost jednotlivce je narušena tehdy, když **některá rovina (nebo několik rovin současně)** jeho jazykových projevů **působí interferenčně** vzhledem k jeho komunikačnímu záměru.“

Klasifikace dle V. Lechty (1990, 2003)

1. vývojová nemluvnost – vývojová dysfázie
2. získaná orgánová nemluvnost – afázie
3. získaná psychogenní nemluvnost – mutismus
4. narušení zvuku řeči – rinolalie, palatolalie
5. narušení fluence řeči – balbuties, tumultus sermonis
6. narušení článkování řeči – dyslalie, dysartrie
7. narušení grafické stránky řeči
8. symptomatické poruchy řeči
9. poruchy hlasu
10. kombinované vady a poruchy řeči

Organizace logopedické intervence

Logopedická intervence (LI)

3 úrovně:

- logopedická **prevence**
- logopedická **diagnostika**
- logopedická **terapie**

- vzájemné prolínání

MŠMT

- logopedické třídy při běžných MŠ
- MŠ logopedické
- MŠ pro sluchově postižené

- logopedické třídy při běžných ZŠ
- ZŠ logopedické
- speciální třídy při ZŠ pro žáky s poruchami učení
- ZŠ pro sluchově postižené
- ZŠ praktické
- ZŠ speciální

MZ

- privátní logopedické poradny (ambulance)
- logopedické poradny (ambulance) při poliklinikách
- logopedická pracoviště při lůžkových odděleních – foniatrie, neurologie, rehabilitace, psychiatrie, geriatric
- rehabilitační stacionáře
- denní stacionáře při zdravotnických zařízeních (pro děti i dospělé jedince)
- LDN
- lázeňská zařízení

MPSV

- zařízení sociálních služeb
- (bývalé ústavy sociální péče)

- domovy pro osoby se ZP
- denní stacionáře, týdenní stacionáře
- domovy pro seniory

Logopedická prevence

Primární

- zacílena na **nejširší** populaci
- nespecifická – snaha o **všeobecné** podporování žádoucích forem chování – správný řečový vzor
- specifická – snaha zamezit **konkrétnímu** riziku – předcházení vzniku kochtavosti

Logopedická prevence

Sekundární

- orientuje se na **rizikovou skupinu**, zvláště ohroženou negativním jevem
- předcházení poruchám řeči – děti rizikové, ohrožené, prevence poruch hlasu u hlasových profesionálů

Logopedická prevence

Terciární

- zaměřuje se na osoby, u kterých se NKS **již projevila**
- **snaha předejít dalšímu negativnímu vývoji**